

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historica Relatio De Ortu Et Progressu Fidei Orthodoxae In Regno Chinensi Per Missionarios Societatis Jesu

Schall von Bell, Johann Adam

Ratisbonae, 1672

Cap. V. Christiana lex in Aula Regia insinuaturo prospero cum Successu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11805

judices fallebant , magnâ Patrum molestiâ , qui instrumenta observationum aliena recusabant , proprijsque manum adhibere indigenarum , suspectum merito habebant. Ijdem non multo post , cæteris ferè incolumibus , quamvis in communi lue , tunc grassante , mortui , omnium judicio fraudum pœnas dederunt; destinata sua DEO , per artes sibi notas , prosequente.

CAPUT V.

*Christiana Lex in Aula Regia insinuatur,
prospero cum successu.*

Promiserat Doctor Paulus Patrum nomine , quòd absolutâ Astronomiâ , reliquas Mathematicas artes , Chinesibus essent communicaturi. Præstiterunt sperata tandem pro viribus. Neque solùm instrumenta Astronomica , verùm etiam optica , hydraulica & alia varij generis mechanica diem ibi terrarum aspexêre ; quin etiam Musicam adjecerunt. Jam annus decimus tertius Regis agebatur , quando in Gazophylacio Regio repertum clavicymbalum , quod olim Pater Matthæus Riccius Imperatoris avo detulerat , novæ Europæorum existimationi aditum fecit : Deportari Rex illud ad Patrem Adamum jussit , à quo non solùm vetus temperari , sed aliud quoque simile construi sibi instrumentum mandavit. Obsecutus avidè impe-

36 *Initia Expedi. Christianæ ad Chinens.*
rio optatissimo est Pater, & ne deesset expecta-
tioni, artem quoque usumque clavi-cymbali
sibi notam Sinicè reddidit, adjecto è Psalmis
modulamine, quò artem vox amœniùs illu-
straret. Meditabatur hac occasione legem DEI
cum tripudio, siquidem aliis machinis non-
dum satis proficeret, ad Regem introducere.
Non fefellit spes. Dum clavi-cymbalum fabri-
catur, vitam Christi Domini, quam in mem-
branâ depictam, & aureis literis descriptam,
atque argenteo involucro in formam libri
compactam, Serenissimus quondam Dux Ba-
variæ, Maximilianus, Missioni dono dederat,
vertit Sinicè, & à tergo figurarum aureis quo-
que literis describi curavit: Addidit imaginem
trium Regum, Infantem JESUM adorantium,
atque è cera omnino ad vivum efformatam,
suisque coloribus distinctam, ut vivere dice-
res; quam idem Serenissimus Dux, Regi præ-
sentandam, submiserat. Hunc chorum, tam
illustrium personarum, cum musica ad pala-
tium comitatus, fortuito Evnuchum obvium
habuit, primarij intra palatium Tribunalis
Præfidem: Qui, quòd musicæ esset peritus, re-
bus istis perquam delectatus, omnia statim ad
Regem vel invitis apparitoribus intulit, unà
cum libello supplici, in quo earum rerum,
maximè vitæ JESU Christi ratio dabatur: Re-
tinuit ea apud se Rex in conclavi præter morè:
Alia

Alia non semel inspecta, mox Officialibus custodienda consignat: qui, quando opus fuerit, rursus depromant: Quin imò, cor Regis moderante Numine, atq; ad meliora sensim inflectente, resedit ad librū apertum, ita absorpt^o animo; ut tertio ad prandendum invitatus non adverterit: Ad hæc advocatâ Reginâ, tabellam commonstrans digito, in puerum *JESUM* extento, hic inquit ipse *Fæyù hoàm* hoc est absq; omnibus spiritibus, absq; omni mensura major, cui Regina ipsa è vestigio flexis genibus caput ad terram usq; inclinavit. Rex postea tam librum, quàm Regum Icones, in Aula Regia altiori loco toti Palatio adoranda proposuit, jussis omnibus tam Reginis, quàm Gynæceo & Evnuchis, confidenter accedere, decem integros dies spectaculo indulsit.

Non desuere ex mulieribus nonnullæ quæ ea, quæ oculis spectabant altius in animum demitterent, atque ab Evnuchis, quorum jam multi Christiani erant, signatarum veritatem rerum edoctæ, ac subinde sincerâ plenius fide instructæ, quoniam palatium nec ipsæ egredi, nec quisquam alius ingredi potest, ab iisdem Evnuchis baptizatæ Christo nomen dederunt. Præcipuæ istarum fuere Agatha, Helena, & Theodora, quæ ex primo ordine (quarum non plures duodecim) Reginis quàm proximo, interdum alternatim Regi assistunt, eique
libel-

38 *Initia Expedit. Christianæ ad Chinens.*

libellos supplices altâ voce prælegunt : & quoniam literas edoctæ sunt , dignitate non solum intra palatium , sed extra quoque , alias sui sexus omnes , superant ; ideoque & ante Regem sedere , cumque eo latrunculis iudere , & confabulari illis liberè concessum : Quas , si Chinensem Europæis aulis compares , Principum filiabus si non origine , dignitate saltem æquiparare erit necesse. Post has secundi ordinis Lucia , Secunda , aliæque : ut sensim inferiorum ordinum propè quinquaginta , quæ Christo nomen dedissent , censerentur. Eadem insolito fervore melioris vitæ , virtutumque cultu , cæterarum extimulabant æmulationem. Una ex gentilibus , cum Christiana fortuito altercata , eam ad Reginam detulit , accusans de Christiana lege , quam sequebatur. Accusatricem Regina seriò reprehendens , legem illam non solum optimam esse , sed simul alias omnes aberrare professa , pro Christiana litem diremit : Alia tenerioris ætatis , cum rixando alteri , nondum Christianæ , injuriosum verbum inflixisset , mox adeò pœnitentiâ facti ducta est , ut ante ostium offensæ , dorsum denudans , egregiè in se flagello desævierit : ob idque ad Reginam deducta , cum se Christianam testaretur , & quòd intra Palatium conclusa , culpam , quam ex offensa socia contraxerat , aliter nesciret diluere ; veniæ impetrandæ gratia seipsam sponte

his

his flagellis subjecisse diceret, Reginam tum virtutis, tum adeo insolentis supplicij consideratione attonitam reliquit. Eadem, quoniam nec tractare cum Patribus, sed nec colloqui possent, inter se convenerant, ut saltem famulis eorum domesticis stipendium, & vestes, Patribus verò ea, quæ ad Ecclesiæ cultum erant necessaria, distributo in vices onere ipsæ curarent, internuntijs Eunucho pastorum ad oviculas, & vicissim, voces & animarum negotia deferentibus: Hi tamen, postquam dictum in modum non parva pecunia corrogata fuisset, paulatim cupiditate obcæcati, servatâ utrique parti animarum curâ, cui non invidebant, crumenâ ipsi suâ consuluerunt, æs propè universum, quod pietas conflârat, suffurati.

Numerus Puellarum, quæ in Palatio vel Regi vel Reginis (quarum tres sunt lege Regni, quæ tamen dignitate minores, & flectere genua ante Principem Reginam solitæ) deserviunt, duorum millium est; Electæ omnes, & ut plurimum, certis diebus festivis, quales sunt natalis Regis, principium anni, & similes, ab Eunucho, ac Proceribus, Regi dono dantur. Eunucho, quorum facilè decem millia numerantur, omnes è plebeiorum filijs constant. Quando in Aulam adleguntur (quod plerumq; interjectis aliquot annis evenit) prius sollicitè expensi, siquidem sine nævo, aut maculâ, nullo

40 *Initia Expedit. Christianæ ad Chinens.*

morbo obnoxij, inveniuntur, admittuntur e-
quidem; sed rursus strictiori examine in suas
classes distributi, meliores juxta Regem ac Re-
ginas retinentur; reliqui per Tribunalia pala-
tij, quæ olim viginti quatuor erant numero,
nunc tantum quindecim, distribuuntur.

Ex his nonnulli prædictis puellis pro servis,
ad externarum rerum negotia tractanda, assi-
gnantur. Illarum meliores præter Evnuchos
habent pedissequas; quæ & ipsæ, cum exire Pa-
latio nequeant, siquid foris agendum est, Spa-
donum quoque operâ perficiant oportet. Evnu-
chi omnes, cum conditione sint abjectissimi, si
qui intra Palatium studiis applicantur, super-
biæ intolerabilis evadunt: qui verò ad intima
officia abjiciuntur, nulla ingenuitate præditi,
abjectos mores excolunt; nec mirum, si quæ per
eos fiunt, vel indolis conditione, vel consuetu-
dinis vitio à recto devient. Omnem Pater A-
damus applicuit industriam, ut ex tanta homi-
num fœce aurum eliceret; aptissimum videlicet
aliquem, qui in hæc abdita lucem Evangelicam
tuto, ac sincerè deportaret. Incidit tandem in
unum Vam agnomine, qui nutrici nuperi Regis
infervierat. Is quoniam prius gratiâ opibusque
abundaverat, è quibus repente non mul-
tò antè culpâ alienâ exciderat, id, quod
positus in sublimi frustra venatus fuisset,
reperit obvium in humili: didicerat à for-
tuna

tuna desertus, mores suos demissione animi ita componere, ut omnibus gratus omnium benevolentiam caperet: Præterea cum esset sectæ suæ tenacissimus, multis prius concertationibus convictus, veritati manus dedit, ac probè instructus, cum Baptismo, Josephi nomen accepit, digniorque omnium fuit, cui soli provincia hæc demandaretur, quæ vicaria esset Apostolici muneris.

Jam quæ sermonibus, & Christianarum Iconum repetito aspectu, per diem identidem in aulâ repræsentabatur ratio Divinæ legis, animo infixæ altiùs recurrebat quoq; nonnullis in somno: nisi quoq; nõ minùs per quietem interdum loqui DEUM rectè dicas, & negotia sua, cum homine à turbarum diurnarum strepitu avocato, agere. Quædam ex Ethnicis videri sibi visa est, virum venerabilem & grandævum, qui librum precum ostenderet, insignitum à fronte paginæ, nomine Sanctissimo, Domini JESU, quale Catechismi libello præfigitur, juberetq; librum illum evolvendo, omnia, quæ in eo continerentur, memoriter addiscere: Cùmq; illa, ruditatem suam prætendens excusaret, instituisse iterum dicentem, nec multa esse, nec difficilia: quò tamen faciliùs edisceret, Evnuchum VAM Josephum nomine, accerseret, ipsum singula edoctrum. Sequenti die ipsa unam è sodalibus invisit, quæ non

42 *Initia Expedit. Christiana ad Chines.*

ante dies multos Christiana effecta, librum Catechismi à lectione in mensa apertum reliquerat: viso ibidem Sanctissimo nomine JESU, quâ formâ ei pridie ostensum fuerat, plurimum gavisa non jam somnium, sed vera se vidisse agnoscit, & accersito Josepho, instructa de more, & baptizata est. Agatha, quam supra nominavi exagerratae bonitatis, & lenitatis foemina, vix quarto à suscepto Baptismate die, nescio quâ suâ culpâ, dignitate, quâ eminebat, excidit: Ethnicæ exinde insultare, desertamque Pagodum religionem, afflictæ exprobrare cœperunt: Ignara quid responderet, & simul verita proposito fidem demere, dixit, se nondum Christianam esse; plecti autem hoc ipso, quod differret amplecti veritatem: moras, quas hactenus nexuisset, hoc flagro corripit: non defuturam se vocanti DEO quantocyus, modò vicissim amissa dignitas cœlitus restituatur.

Superveniens Josephus, monuit non esse agendum conditionibus cum DEO: à tali petitione protinus desisteret, si DEO placere optaret; affluentem DEI liberalitatem certa præstolaretur; ubi obligationi suæ prius ipsa satis fecisset. Paruit illa seque ignorantem peccasse poenitens, quando minimè cogitavit, inopinato post quartum diem in pristinum dignitatis gradum restituta est. Helena supra memorata, cupiens nativæ suæ pulchritudini, quæ ibi terrarum rara est

ra est, gratiæ non nihil addere, in aures pretiosissimas appenderat: verita, ne istud oculos Josephi, qui de hac re jam monuerat, offenderet, ejus conspectum fugiebat; quod advertens alia, licet inferioris esset ordinis, audacter tamen flagellum ex funiculis, quod ipsi miserat Pater Adamus, proferens, ambitiosam foeminam allocuta: Helena, inquit: Pater & Magister noster Adamus hoc ad me misit; ut illo tibi, arguendæ vanitati tuæ, quinquaginta ictus infligam; illico nacta est monito obsequentem; statim in aures detraxit, nec unquam postea appendit.

Alia multum anxia, ut gradum faceret ad ampliore fortunam, quando jam octennium immota substiterat, quasi per jocum Josephum allocuta dixerat: si desiderata mihi à DEO impetraveris, statim Christiana ero: non abnuitt Josephus sponfionem; quia mulierem magnanimam, & ad alias convertendas idoneam novebat; veteri scilicet primævæ Ecclesiæ confidentiâ in DEVM: DEO quoque obsecundante, ut nonnunquam solet, piæ simplicitati. Ex improvise erigitur illa; sed immemor promissi, nocte intempestâ ad stare comminantem sibi quendam augustioris vultûs videt; & alterâ die à Josepho repetitis animadversionibus impulsâ, dicto tandem obaudiens, Baptifinum expectijt.

Die

44 *Initia Expedi. Christianæ ad Chinens.*

Die natali Regis, cùm Cæcilia ex Gynæceo Regio, mensæ Regiæ inferret jusculum ex farina ductili (prout Sinis omnibus cujusque natali die moris est) & casu effudisset; quòd hæc culpa non solùm esset mali ominis, sed etiam negligentiae in virtutibus ac pietate indicium; unde & palam confundi à DEO, & insuper ab hominibus ex ista offensione rigorosè castigari esset promerita; à socia, itidem Christianâ, ut ad Divam Virginem recurreret, admonita, statim ei votum ducenties recitandi Rosarium, si acerbiùs reportaret nihil, emisit; Rex præter morem placatior, in risum versus, amæno vultu Cæciliam intuens, nec objurgavit quidem.

Erat inter Ethnicas alia, SÚM cognomine, admodum procax; quæ obstinato animo Christianas passim laceſſebat, nunc convitijs, nunc calumnijs incessens; Nocte per quietem visa est illi caterva Dæmonum, qui eam violenter abripere conarentur: sed simul manum in aëre destinata cohibentem suspexit, audivitque vocem: filiam hanc DEI nolite tangere; Visa simul videre Agatham, è Sociabus in obsequio Reginæ, cum vexillo Crucis ducentem agmen Virginum eximiae venustatis, quas invitaretur sequi: velle se quidem, sed non audere respondit ista, nondum Baptismo ablutam: Tum Agatha: pro te, inquit,

inquit, nunc spondeo: cum protinus, ut sibi hæc videbatur, insequentem fecit. Die proximo Agatham invisit, eamque supplex spon- sionis admonet, nec multò post eadem spon- dente Baptismum suscipit.

Alterius vitæ, sacrum amuletum, quod Agnum DEI dicimus, in periculo præsidium fuit: Duæ Ethnicæ inter se contenderant, oc- casione Evnuchi, alteri earum ab obsequijs, & in alteram probrosiùs invecti. Hæc muli- ebri animo vindictam de æmula meditans, sus- pendio seipsam, quòd sciret hoc pacto æmu- lam quoque vitâ exuendam, interemit. Dum igitur & ista trahitur; supervenit MIAÔ Chri- stiano-Maura, & ad iudicium raptæ sacrum amuletum collo injicit, monétque Sanctissima nomina JESV & MARIÆ identidem invocare. Valuit in DEUM fiducia: Namque hæc, quan- tumvis fuisset causa mortis alienæ, duobus so- lùm dignitatis gradibus dejecta, & viginti dun- taxat ictibus percussa, dimittitur: altera, quæ altercantibus eisdem otiosa adstiterat, officium omnino perdidit, & insuper quadraginta icti- bus concussa fuit: Evnuchus, qui insolentiùs erat locutus, è Palatio ejectus, bonis omni- bus & officio privatus; alius qui accusaverat, longissimè in exilium pulsus: sola quæ A- gnum Dei portabat, facta innocentia ali- enæ, hoc est, ejus cujus symbolum à collo gesta-

46 *Initia Expedit. Christianæ ad Chineses.*

gestabat, particeps: postea tamen & ipsa admissum nefas vitamque, Baptismo, consueto, non vindictæ, sed gratiæ genere expiavit.

Aquæ lustralis æquè admirandi effectus fuisse: Non una, sed ferè omnes, imò & nondum Christianæ has imitatæ, aquâ istâ maculas faciei eâ facilitate abluebant, quasi unguentum esset ad hoc compositum. Nam si quæ nævum aliquem, aut maculam præsertim in facie enasci animadvertisset; hæc continuo ad imaginem Salvatoris properans, ibi se prosternens, cruce aquâ efformatâ tanquam unguento tangebat maculam, quæ illico abstergebatur: mirâ virtute non tam aquæ lustrali, quàm fidei fervori communicatâ; & Divinâ bonitate, quod fecerat in primitivâ Ecclesiâ, nunc quoque per signa Infideles erudiente; quibus qui instruerent, præcones veritatis, propiores esse non possent.

Accidit è Christianis unam, coram sacra imagine confidentiùs conqueri, quòd Christus eam, non tanquam filiam, respiceret, quæ tam diu Christiana, ad nullam dignitatis in Palatio officium promoveretur; Putabat licere sibi cum matre filiorum Zebedæi temporalia petere. Sed mox erroris est monita. Vix querelam finierat, cùm cadens in terram similis emortuæ, sensit in facie ardorem, qui in pustulas erumpens eam turpiter fœdavit, atque ægram,

ægram, mense integro, lecto affixit: reliquis exemplum præbens, & ambitionis punitæ, & instituendæ rectiùs precationis.

Eunuchi aliquot Regiarum fœminarum Procuratores, quod viderent heras in accipiendis Rosarijs, reliquiarijs, imaginibus, alijsque Christianæ rei adminiculis sibi præferri; cum tamen ipsi priùs Baptismum percepissent; non tantùm conquesti sunt; sed etiam unanimi consensu se impostero non ita templum frequentaturos conspirârunt. Verùm non tulerunt impunè procaciam: Eâdem namque die unus eorum in ignem cadens, ambusto crure quinquaginta dies decubuit; alius per errorem cum alijs criminosis comprehensus, & confestim crudelissimè cœsus, nec rationem sui dare permissus est; Tertius feбри ardente correptus, vix mortem evasit; Quartus toto corpore scabie scaturiente tardissimè convaluit; alijs pro turpi ignaviâ, & inconsulto murmure non absimili pœna subinde plexis.

Majori planè prodigio simile fuit postea, Regno bellis cladibusque perturbato, nonnullas istarum mulierum, Christianæ professionis perseverasse tenacissimas: Aliæ viris in matrimonium collocatæ, nihil ideò fidei DEO datæ remiserunt: Aliæ quòd nollent nubere, in parentum domo cœlibem vitam etiamnum ducunt. Placet Helenæ
memi-

48 *Initia Expedit. Christianæ ad Chinens.*

meminisse, locum omnino inter Christianas pro virtute heroinas promeritæ: Hæc jussu Tartarorum Regis, ad palatium, unde fugerat, vocata, uni ex nobilibus Tartaris dono consignatur, is eam domum jam ducebat. Ubi ad fluvium, qui per atria Regia varijs mæandris discurret, deventum fuit; quod putaret (nec vanè) se pro concubina abduci, è ponte præcipitem sese in flumen dedit; tamen inde extracta, ob tibiam è casu læsam dimissa est, vel ita voti puritatis vindicandæ compos: domi suæ sibi deinceps & DEO vacavit.

Ex eâdem cognitum postea, quis Regis versùs Christianam legem tum animus fuerit. Referebat illa Regem viso libro & vitâ Christi, quam Pater Adamus obtulerat, in aula sua deambulanti interjectis crebrò suspirijs, in hæc interdum verba erupisse; *Et quis hæc audita, quis lecta mihi explicabit?* lectione ac sermonibus commotum cœlitus animum testatus. At proh fatales Principum, & fatuæ, si aliorum præterea, certè Sinensium Regum latebræ! Tota apud istos veneratio Majestatis ab abdito est: censentur minùs dignè imperare, nisi auferantur extra consuetudinem eorum, quibus imperant: DEVS è contra percipi palàm, & cognosci amat. Ita neglectam hujus cognoscendi occasionem Rex cæterà rerum maximarum, optimarumq; capacissimus, hoc ipso anno suâ culpâ planè perditus luit. Sunt

Sunt in Regno Chinesium præter innumera oppida muris cincta, urbes frequentissimæ. Inter has dignitate, & amplitudine plerumque majores, & quasi metropoles Provinciarum, ac Regnorum, centum quinquaginta novem. Ex his hætenus nulla à perduellibus occupata, aut direpta, quamvis ex alijs plures captæ, aut incensæ: Adhæc quas occupaverant iterum dimiserant, solisq; urbium populationibus ac direptionibus contenti, ut vagi latrones per Imperium grassabantur. Verùm anno præsentis, qui decimus tertius erat Regis à suscepto Regno, quo ipso ingressa Chinesium aulam Dei cognitio, ab ejus Principe malè neglecta fuit, prædones ad capiendam, & deprædandam urbem eam, animum adjecerunt, ex qua primus familiæ huj⁹ Imperatoriæ Monarcha HÛM CHÛ dictus, fuit oriundus. Inde scelestis ab infessa hac civitate animus accrescens, ad Imperium universum occupandum, ut postea dicemus, prorupit: Quo fluctu absorptus Imperator folio excidit, vitamque infami laqueo infelix abrupit.

* *

D

CAPUT